

Ե Յ Ո Վ Պ Ա Շ Ա Յ Գ Ա Ղ ՈՒ Թ Ը

Եթովպահայերի նորընտիր և երիտասարդ հովիվ հոգեւորնոր՝ Տ. Զավեն արեղա Արզու-մանյանի՝ Վեհափառ Հայրապետին ուղղած 10 դեկտեմբեր թվակիր նամակ-զեկուցագրից քաղվածաբար հրատարակում ենք որոշ տեղեկություններ՝ եթովպահայ թեմի ազգային-եկեղեցական կյանքի և կազմակերպությունների մասին:

Հոգեւորնոր Տ. Զավեն արեղան Կիրիկյան միաբանության խոստումնալից անդամներից մեկն է, որը Եթովպահայ գաղութային ժողովի կողմից հրավիրվել է Եթովպիայում հայ գաղութի հոգևոր հովիվության պաշտոնին, Եգիպտոսի հայոց բարեխնամ առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Մամբրե արքեպիսկոպոսի համաձայնությամբ:

Եթովպահայերի հոգևոր հովիվը 1957 թվականի հոկտեմբերի 21-ին, Բեյրութից, Երուսաղեմ—Կահիրե—Խարթում ճանապարհով ժամանում է Ադդիս-Աբեբա և պատշաճ հարգանքով ընդունվում գաղութի կողմից:

Հոգևոր հովիվ առաջին պարտականությունն է լինում ծանոթանալ թեմի ազգային-եկեղեցական կյանքին և «պատրաստել կարելի մանրամասնություններով տեղեկագիր մը, որ ներկայացնէր գաղութի իր ամբողջական պատկերին մեջ և հանձնել Վեհափառի բարձր նկատառման ի գիտություն»:

Ամեն կիրակի պատշաճ հանդիսությամբ Ադդիս-Աբեբայի հայոց Ս. Գևորգ եկեղեցում մատուցվում է սուրբ պատարագ, որի ընթացքում Վեհափառ Հայրապետի անունից հետո հիշատակվում է նաև Եթովպիայի «պատմական քրիստոսասեր կայսեր» Վեհափառ Հայկ Սեկասեի անունը:

Եթովպահայ գաղութի հավատացյալների սրտում միշտ վառ է «սերը և հավատարմությունը հանդեպ Ս. Էջմիածնի և Ձերդ Վեհափառության», — գրում է հոգևոր հովիվը:

Հոգեւորնոր Տ. Զավեն արեղան պաշտոնական այցելություն է տվել Հարեշ Եկեղեցու պետ Աբու Վոսիյիսի արքեպիսկոպոսին,

նրան հաղորդելու Վեհափառ Հայրապետի ողջունները: Հոգևոր հովիվն ընդունվել է պատշաճ մեծարանքով հարեշական արքեպիսկոպոսներու, որոնք հետաքրքրվել են Ս. Էջմիածնով և Վեհափառ Հայրապետի գործունեությամբ: Հոգևոր հովիվը հաջորդաբաններում կատարել է մի շարք հովիվական այցելություններ, մասնավորապես այցելել է Դիրե-Դավայի հայության:

Եթովպահայ գաղութը ինքնիր մեջ հաշվում է 1 000 հոգի, մեծամասնությունը հաստատված մայրաքաղաքում, 53 հոգի Դիրե-Դավայում (Հարար նահանգ), 34 հոգի Զիրուտիում (Ֆրանսիայի նահանգ), 22 հոգի Ամմարայում (Էրիթրեա):

Եթովպահայ գաղութի ազգային-եկեղեցական կյանքը վարում է 7 հոգուց բաղկացած երովպահայ գաղութային ժողովը, որն ընտրվում է 4 տարին մի անգամ գաղութի կողմից: Ժողովը հաստատվում է Եթովպիայի ներքին գործերի մինիստրությունից և Եգիպտոսի հայոց ազգային առաջնորդարանի կողմից: Եթովպահայ գաղութային ժողովի նախագահն է օրվա հոգևոր հովիվը:

Եթովպահայ գաղութային ժողովից է բխում Ուսումնական խորհուրդը, որն ղրաղվում է դպրոցական հարցերով, և Եկեղեցական հոգաբարձարյունը: Պետության առաջ գաղութային ժողովն է պատասխանատու Եթովպահայ ազգային-եկեղեցական գործունեության համար:

Մինչև 1944 թվականը Ադդիս-Աբեբայում չի եղել Հայկական Եկեղեցի, թեև շատ կանոնից գաղութն ունեցել է իր փոքրիկ մատուռ՝ աղոթքի և պաշտամունքի համար:

Ադդիս-Աբեբայի հայոց Ս. Գևորգ եկեղեցին կառուցվել է 1934 թվականին, ազգային բարերար Միհրան Մուրադյանի ծախքով, ի հիշատակ իր հանգուցյալ հոր՝ Գևորգ Մուրադյանի: Այս է եկեղեցու հիշատակարանը:

«Եկեղեցիս Ս. Գևորգ շինեցաւ արդեամբք և ծախիւք Միհրեանայ Մուրադեան յանուն և

յանման յիշատակ հոգեխոյս հօր իւրոյ Գեորգայ Մուրատեան յամի Տեառն 1934 և ի թուին հայոց ՌԶԳ, ի հայրապետութեան Տեառն հորեկնայ վեհափառ Կաթողիկոսի, ի պատրիարքոսեան Սրբոյ Սաղիմայ Տեառն Թարգմայ սրբազան արքեպիսկոպոսի, ի պատրիարքութեան Կ. Պոլսոյ Տեառն Մեսրոպայ սրբազան արքեպիսկոպոսի»:

Եկեղեցու հիմնարկեքը կատարվել է 1928 թվականին հոգեխոյս Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Արսւնյանի կողմից, իսկ օծումը՝ 1944 թականին եգիպտահայոց առաջնորդ դերաշնորհ Տ. Մամբրե արքեպիսկոպոս Սիրունյանի կողմից:

Այժմ եկեղեցու ներքին մասը՝ որմանկարներով, սյունազարդումներով, յուղաներկուներով և կահավորումով, նախանձեղի վիճակ ունի այն օրից ի վեր, երբ գաղութի նորակազմ Հայ տիկնանց եկեղեցասեր միությունը, ամելի քան 2 000 անգլիական ոսկի գոյացնելով, հիմնական նորոգության ենթարկեց տաճարը:

Գաղութի մեջ, մնալուն կամ այցելու հանգամանքով, գտնված են Տ. Գևորգ արքեպիսկոպոս Արսւնյան, Տ. Մամբրե արքեպիսկոպոս Սիրունյան, Տ. Հովսեփ եպիսկոպոս Կարապետյան, Տ. Նդիշե եպիսկոպոս Տերտերյան, Տ. Հովհաննես ավագ քահանա Կահերյան, Տ. Մկրտիչ քահանա Չլդատյան, Տ. Վարդան քահանա Տեր Ասատուրյան: Եկեղեցին ունի իր հոգաբարձութիւնը՝ նշանակված Գաղութային ժողովի կողմից:

Աղդիս-Արեքայի հայոց դպրոցը իր հերթին կառուցվել է Մատթիկ Գևորգովի նվիրատվութեամբ, 1932 թվականին: Դպրոցը երկհարկանի մի դեղեցիկ շէնք է լուսավոր պատուհաններով, ընդարձակ բակով և այլ անհրաժեշտ հարմարություններով: Այժմ դպրոցն ունի 180 երկսեռ աշակերտ, որոնցից 95 հոգի նախակրթարանի բաժնում, 85 հոգի մանկապարտեզում: Դպրոցի ռաուցչական կազմը բաղկացած է 18 հոգուց: Դպրոցի տարեկան բյուջեն կազմում է 45 000

լիթվական դոլար, «որուն կեսը՝ միայն կարելի կըլլա սպառնովել աշակերտներին»:

Գաղութի ծոցում գործում են Ուսումնական խորհուրդը, Եկեղեցասեր հայ տիկնանց միությունը՝ կազմված 1955 թվականին, ունի 120 անդամ, մեծապես նվիրված եկեղեցու պայծառության աշխատանքներին: Եկեղեցասեր տիկնանց միությունը իր հանգանակած 2 000 անգլիական ոսկի գումարը վերջերս հատկացրել է Ս. Գևորգ եկեղեցու վերանորոգության և եկեղեցին սպառնովել և եկեղեցական զգեստներով, շապիկներով, սպասներով, կահավորվել է նաև ազգային առաջնորդարանը:

Աղդիս-Արեքայում կանաև Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության մասնաճյուղ 100 աղամներով:

Գաղութում գործում է նաև Հայ տիկնանց բարեսիրաց միությունը 1956 թվականից: Այս միության գլխավոր նպատակն է օգնել «թշվառին ու դժբախտին», մասնավորապես Ազոնիի (Լիբանան) Ազգային բուժարանին, ընդհանրապես աղքատ հովանդանոցներին և քաղաքի աղքատ հովանդանոցներին:

1939 թվականից ի վեր եկեղեցու պայծառության համար գործում է Մուրատյան երգչախումբը, ղեկավարությամբ պր. Ներսես Նալբանդյանի: Սուրբ պատարագին երգվում է Եկմալյան պատարագը: Բացի այդ, երգչախումբը վերջերս կազմակերպել է համերգներ, երգահանդեսներ, օրինակ՝ «Մոս և Վարդիթեր» երգախառն դրաման և «Արշին մարալան» օբերետը: Երգչախումբը վերջերս նշել է Կոմիտաս վարդապետի հիշատակը երգահանդեսով:

Գաղութն ունի նաև իր մարմնամարզական «Արարատ» միությունը, սպորտի իր սեփական երկհարկանի շէնքը, մարզադաշտը, 120 անդամներով:

Այս բոլորի մասին հաղորդելով վեհափառ Հայրապետին, հոգևոր հովիվը խնդրում է վեհափառ Հայրապետի օրհնութունները «եթովպահայոց և մեզի, աստվածահաճո մեր դործերուն հաջողության ի խնդիր»:

